



UDENRIGSMINISTERIET

Grund- og nærhedsnotat: Forslag om fremme af grænseoverskridende løsninger

KOM (2023) 0790

Der er tale om et ændret forslag til Kommissionens oprindelige forslag til forordning om en mekanisme til at imødegå retlige og administrative hindringer i en grænseoverskridende sammenhæng (KOM (2018) 0373) fra 2018.

Nyt notat.

1. Resume

Kommissionen har den 12. december 2023 fremsat forslag til forordning om fremme af grænseoverskridende løsninger. Forslaget er en opfølgning på og revision af et forslag fra 2018 om en mekanisme til at imødegå retlige og administrative hindringer i en grænseoverskridende sammenhæng.

Med forslaget ønsker Kommissionen at imødegå de hindringer, der hæmmer livet i EU's grænsesamfund og dermed frigøre det potentiale, der ligger i grænseregioner. Forslaget indebærer, at medlemsstaterne forpligtes til at udpege et – evt. eksisterende – grænsekoordinationspunkt og sikre, at der i sager om mulige grænsehindre gives svar inden for en rimelig frist. Medlemsstaterne skal med forslaget ligeledes føre et offentligt register over sager om grænsehindre. Medlemsstaterne er med forslaget ikke forpligtet til yderligere handling, herunder at fjerne eventuelle grænsehindre.

Forslaget ventes at have statsfinansielle konsekvenser i form af administrative omkostninger til drift af kontaktpunkt(er), besvarelse af henvendelser fra initiativtagere samt oprettelse og vedligehold af register over sager om grænsehindre. Der udestår skøn over de administrative omkostninger.

Regeringen finder generelt samarbejdet i EU's grænseregioner vigtigt, og det velfungerende samarbejde i såvel den dansk-tyske grænseregion samt i Norden, herunder Øresundsregionen, er af væsentlig positiv betydning for Danmark. Regeringen ser i udgangspunktet ikke behov for yderligere EU-tiltag og -regulering på området for Danmarks grænseregioners vedkommende, hvor grænseoverskridende problemstillinger erfaringsmæssigt generelt håndteres effektivt bilateralt. EU-regulering på området kan have merværdi for andre områder. Regeringen finder det vigtigt, at eventuelle tiltag i udgangspunktet er frivillige, fleksible ift. eksisterende nationale og bilaterale løsninger og ikke rummer unødigt store omkostninger for medlemsstaterne.

2. Baggrund

Kommissionen vurderer på baggrund af forskellige undersøgelser i EU's grænseregioner, at lokale grænsehindre på tværs af EU giver betydelige udfordringer for borgere samt for virksomheder og institutioner. Kommissionen peger på, at medlemsstaterne har iværksat individuelle, bilaterale eller multilaterale initiativer til at imødegå retlige grænsehindre, men bemærker samtidig, at disse redskaber ikke findes i alle medlemsstater eller for alle grænseregioner i en given medlemsstat, og at disse derfor ikke er tilstrækkelige til at imødegå problemet. Kommissionen anfører, at en reduktion i antallet af grænsehindre vil have positive konsekvenser for økonomi og beskæftigelse i grænseregionerne.

I maj 2018 fremsatte Kommissionen et forslag til en mekanisme til at imødegå retlige og administrative hindringer i en grænseoverskridende sammenhæng. Forslaget mødte betydelig modstand i Rådet, særligt grundet betænkeligheder ved pligt til at etablere nye strukturer og kontaktpunkter samt krav om, at visse retlige bestemmelser fra en medlemsstat – i særlige tilfælde – anvendes på nabomedlemsstatens territorium, hvorved der opstår gensidig risiko for import af andre medlemslandes lovgivning. Forslaget blev derfor ikke genstand for videre forhandlinger.

I september 2023 vedtog Europa-Parlamentet, som reaktion på de udeblivende forhandlinger om 2018-forslaget, på eget initiativ en betænkning (INL), med hvilken Europa-Parlamentet anmodede Kommissionen om at fremsætte et nyt eller revideret forslag. Kommissionen fremsatte på den baggrund den 12. december 2023 et tilpasset forslag om fremme af grænseoverskridende løsninger. Forslaget er oversendt til Rådet i dansk sprogversion den 23. januar 2024.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 175, stk. 3 og behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure. Rådet træffer således afgørelse med kvalificeret flertal.

3. Formål og indhold

Forslaget har, ifølge Kommissionen, til formål at imødegå hindringer, der hæmmer livet i EU's grænsesamfund og dermed at frigøre potentialet i EU's grænseoverskridende regioner.

Forslaget finder anvendelse på 'grænseoverskridende interaktion' forstået som infrastruktur for grænseoverskridende aktiviteter og på grænseoverskridende offentlige tjenester. Grænsehindre er i forslaget defineret som enhver retlig eller administrativ bestemmelse eller praksis hos en offentlig myndighed i en medlemsstat, som potentielt har en negativ indvirkning på en grænseoverskri-

dende interaktion. Det kan fx dreje sig om forskelle i tekniske standarder. Hindringer, der indebærer en potentiel overtrædelse af EU-retten, fx regler knyttet til EU's indre marked, er ikke omfattet af forslaget, da der findes andre specifikke instrumenter til håndtering af brud på disse.

Kommissionens forslag fastsætter forpligtelser for medlemsstaterne til at udpege grænsekoordinationspunkter og sikre, at initiativtagere (borgere, private virksomheder, offentlige institutioner mv.), der rejser sager vedrørende grænsehindringer, modtager et svar inden for en rimelig frist. Centrale dele af forslaget er uddybet nedenfor.

Grænsekoordinationspunkter

Medlemsstaterne skal med forslaget oprette ét eller flere grænsekoordinationspunkter på nationalt eller regionalt plan. Det er muligt for et eller flere lande at udpege eksisterende fælles organer som grænsekoordinationspunkt ved en given grænse eller bemyndige en eksisterende fælles myndighed eller et eksisterende fælles organ til at varetage de opgaver, der følger af at være grænsekoordinationspunkt.

Grænsekoordinationspunktet skal fungere som en fælles indgang for behandling af sager vedrørende grænsehindringer. Hvis der er flere kontaktpunkter, skal ét udpeges som det primære. Dette kontaktpunkt skal være ansvarlig for at oprette og vedligeholde et offentligt register, der omfatter alle grænseoverskridende sager, der indgives af initiativtagere i den pågældende medlemsstat.

Grænsekoordinationspunktet bør vurdere indmeldte sager, og der skal gives et svar inden for en rimelig frist. Grænsekoordinationspunktet kan efter en vurdering konkludere, at der ikke er nogen grænsehindring. Hvis det bekræftes, at der foreligger en grænsehindring kan medlemsstaterne frit beslutte, hvilke mekanismer, der vil være passende til at håndtere den pågældende grænsehindring. Hvis en medlemsstat beslutter ikke at imødegå grænsehindringer, skal der gives en begrundelse til initiativtageren og angives mulige klagemuligheder.

Såfremt medlemsstaten vælger at imødegå en grænsehindring, vurderer medlemsstaten, hvorvidt der allerede eksisterer et redskab til håndtering heraf. Hvis den kompetente myndighed vurderer, at ingen eksisterende redskaber på tilfredsstillende vis kan imødegå hindringen, *kan* medlemsstaten anvende *instrument til lettelse af grænsepassage*, som udstikker en procedure for håndteringen af grænsehindringer. Processen kan variere afhængigt af typen af grænsehindring, men instrumentet sikrer, at medlemsstaten – i fraværet af andre relevante redskaber til at håndtere hindringen – kan følge en række konkrete skridt.

Forslaget indebærer således alene, at borgere og andre får mulighed for at gøre opmærksom på mulige grænsehindringer og en forpligtelse for medlemsstaternes grænsekoordinationspunkter til at tage stilling til de sager, der måtte blive indmeldt. Forslaget indebærer dermed ikke en forpligtelse for medlemsstaterne til at håndtere eventuelle grænsehindringer, der måtte blive konstateret.

Kommissionens rolle

Kommissionen vil overvåge anvendelsen af forordningen på EU-plan og yde støtte til medlemsstaterne, herunder ved at fremme udvekslingen af erfaringer mellem koordinationspunkter. Der skal ligeledes aflægges en rapport om implementeringen af forordningen, herunder bl.a. om effektivitet, relevans og europæisk merværdi, fem år efter ikrafttrædelsen.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet er medlovgiver på forslaget. Der foreligger endnu ikke en udtalelse om det reviderede forslag.

5. Nærhedsprincippet

Kommission vurderer, at medlemsstaterne på hverken nationalt, regionalt eller lokalt plan i tilstrækkelig grad kan imødegå de hindringer, der eksisterer i grænsesamfund. Kommissionen vurderer derfor, at foranstaltninger på EU-plan er nødvendige. Regeringen er enig i, at ønsket om en minimumsstandard for registrering, transparens og håndtering af sager om hindringer i grænsesamfund på tværs af EU alene kan ske ved foranstaltninger på EU-plan. Regeringen vurderer således, at nærhedsprincippet er overholdt.

6. Gældende dansk ret

Forslaget er en forordning, der er direkte gældende i Danmark.

7. Økonomiske konsekvenser

Kommissionen har ikke udarbejdet en konsekvensanalyse for forslaget, men henviser til konsekvensanalysen, der blev foretaget i forbindelse med det tidligere forslag fra 2018 om en mekanisme til at imødegå retlige og administrative hindringer. Kommissionen anfører, at forslaget ikke vil have konsekvenser for EU-budgettet, da Kommissionen ikke lægger op til at stille finansielle midler til rådighed.

Statsfinansielle konsekvenser

Forslaget ventes at have statsfinansielle konsekvenser som følge af en evt. oprettelse og den efterfølgende forvaltning af et eller flere grænsekoordinationspunkter i Danmark. I praksis ventes der således også at være administrative konsekvenser forbundet med implementeringen af forslaget. Delvis finansiering af grænsekoordinationspunkterne kan eventuelt tilvejebringes via Interreg-

programmer, idet dette dog kræver ændring af programmerne i EU og godkendelse nationalt. Nærmere vurdering af konsekvenser og skøn konsolideres yderligere, herunder en nærmere undersøgelse af i hvilket omfang eksisterende mekanismer i nordisk regi og i grænsesamarbejdet med Tyskland, allerede opfylder forslagens krav til klagemulighed og registrering.

Det bemærkes, at udgifter som følge af EU-retsakter, der medfører statslige merudgifter, afholdes inden for eksisterende bevillinger.

Øvrige økonomiske konsekvenser

Oprettelsen af grænsekoordinationspunkter ventes ikke at have samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser.

8. Høring

Forslaget har ikke været i ekstern høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

På baggrund af indledende drøftelser i Rådet ventes flertallet af medlemsstaterne i forskellig grad at være overvejende skeptiske over for forslaget. Flere lande ventes at være stærkt kritiske. Kun enkelte lande vurderes at være positive. Særligt tvivlen om et egentligt behov for et nyt instrument samt et eventuelt instruments merværdi ventes at blive centralt i drøftelserne.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen finder generelt samarbejdet i EU's grænseregioner vigtigt. Det vel fungerende samarbejde i såvel den dansk-tyske grænseregion samt i Norden, herunder Øresundsregionen, er således af væsentlig positiv betydning for Danmark.

Regeringen ser dog i udgangspunktet ikke behov for yderligere EU-tiltag eller -regulering på området, da grænseoverskridende problemstillinger for Danmarks vedkommende erfaringsmæssigt som udgangspunkt håndteres effektivt bilateralt. EU-regulering på området kan have merværdi for andre områder. Regeringen finder det vigtigt, at eventuelle tiltag i udgangspunktet er frivillige, er fleksible ift. eksisterende nationale og bilaterale løsninger og ikke rummer unødigt store omkostninger for staten.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.